

Intervju: Valentin Inzko, specijalni predstavnik Evropske unije i visoki predstavnik u BiH

Beta: Za kratko vrijeme, prateći Vaš rad, mediji primjećuju da je Vaša politika potpuno drugačija od politike koju su vodili Vaši prethodnici. (Naprimjer, posjetili ste Vijeće ministara BiH sa šalom države BiH. Bili ste na utakmici reprezentacije BiH i bodrili igrače...) Koliko je za napredak ove zemlje važno da se u cijeloj BiH probudi osjećaj patriotizma prema državi? I da li na neki indirektan način pokušavate upravo to da probudite, najprije kod naših političara, ali i kod građana?

Valentin Inzko: Jednostavno sam sretan što je BiH pobijedila u toj utakmici i to sa takvim rezultatom i taj šal će mi svakako ostati drag suvenir i lijepo podsjećanje. Ono što sam i naglašavao nakon utakmice je činjenica da su najvažniji uspjesi oni koje ostvarite vlastitim snagama. To je za mene glavna poruka. Jedino kada igrate kao tim možete pobijediti. Što se tiče patriotizma, možemo mi pričati šta hoćemo, ali to je veoma važan lični osjećaj svakog pojedinca, nešto što ga na neki način određuje. Sport i kultura su oblasti koje mogu pomoći jačanju ponosa prema svojoj domovini, pogotovo kada se postižu dobri rezultati. Mislim da se ovdje često patriotizam krivo interpretira i iskorištava za neke političke igre. Postoje razne vrste patriotizma i sve mogu biti pozitivne, a ne negativne kao što ih neki predstavljaju. Ako volite svoj grad, selo, općinu, kanton ili entitet i to je patriotizam. No, to ne znači da mrzite druge, mržnja nije patriotizam. Logično je da patriotizam može doprinijeti boljitku: ako volite svoju zemlju, logično je da želite da ona ide naprijed, da bude bolja i ljepša, da budete ponosni na nju. S druge strane, i država mora raditi na tome da podstakne osjećaj

patriotizma svojih građana, da budu ponosni na nju. A to mora raditi tako što će se truditi da okvirno omogući radna mjesta, dobru zdravstvenu zaštitu, dobre škole i fakultete, puteve, što će im omogućiti da se osjećaju udobno u svojoj zemlji.

Beta: Kakvi su vaši zaključci na početku mandata u BiH. U kakvom "stanju" zatičete BiH? Odnosno, da li BiH ovakva kakva trenutno jeste, može očekivati uskoro članstvo u EU?

Valentin Inzko: Mislim da je BiH napravila pozitivne pomake, pritom mislim na prudski proces, rješenje statusa Brčkog, početak popisa državne imovine, i druge reforme. Politički dijalog i kompromis koji su započeti u Prudu moraju biti nastavljeni, takođe trebalo bi da budu i prošireni kako bi dobili što širu podršku u Parlamentu i javnosti. Taj proces je veoma važan zato što je to domaći put dogovora i kompromisa. Samo na taj način je moguće postići napredak. Ljudi u BiH to zaslužuju.

Što se tiče članstva u Evropskoj uniji i kada će se BiH pridružiti tom klubu zemalja, prvenstveno je pitanje za vas. Proces evropskih integracija je u osnovi jednostavan. Ispunite uslove koji su za sve isti. Tako da je sam tempo pridruženja na vama. Jedan od primjera je Hrvatska koja je ovaj proces počela skoro isto kada i BiH, 2000. godine. Danas je svojim naporima postala članica NATO saveza i blizu je da postane i članica EU. Evropska unija stalno ponavlja da je spremna, što je i potpisala kao dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Od BiH se očekuje isto što se očekivalo i od drugih zemalja koje su htjele postati članice EU. Vi ste ti koji želite da se pridružite i onda kada ispunite sve uslove koji su za to potrebni, vrata EU će biti otvorena. Spreman sam se i sam više angažovati da BiH ispuní uslove. Kako i znate, ja imam i funkciju specijalnog predstavnika EU za BiH.

Beta: Koji je konkretno prvi problem ili situacija koju namjeravate rješavati u BiH?

Valentin Inzko: Moji kratkoročni prioriteti su direktno vezani za ispunjavanje ciljeva i uslova (5+2) koje je postavio Savjet za implementaciju mira kako bi se misija OHR-a transformirala

u misiju Specijalnog predstavnika EU. U tom kontekstu, pronalaženje prihvatljivog i održivog rješenja za raspodjelu državne imovine je jedan od preostalih pet ciljeva. Nedavnom odlukom Savjeta ministara BiH o formiranju Komisije za popis imovine je učinjen prvi važan korak koji osigurava da Bosna i Hercegovina ima imovinu koja joj je potrebna da bi efikasnije funkcionisala.

Popis imovine čije obavljanje se pokreće odlukom Savjeta ministara će služiti kao osnova za međuvladin sporazum o državnoj imovini. Paralelno sa ovim aktivnostima, Komisija za državnu imovinu sada treba da završi Nacrt zakona o državnoj imovini za usvajanje u Parlamentu BiH. Rješavanje ovog pitanja će pokazati da su političari ove zemlje spremni da nađu zajednička rješenja i donesu odluke u korist svih građana BiH. Nadam se da će se proces završiti čim prije.

Što se tiče dugoročnijih prioriteta, smatram da se demokracija ne može graditi na praznim stomacima. Tako da je ključno da se pokrenu neke značajne ekonomske aktivnosti. Ja sam u tom pogledu spreman dati sve od sebe da pomognem.

Beta: Da li aktuelni političari u BiH zaista mogu odvesti BiH ka EU? Zapravo, kakvi su vaši utisci – da li postojeća politička elita može i želi da prevaziđe breme podjela, sukoba i nesuglasica?

Valentin Inzko: Za mene je prudski proces, koji nije perfektan, ipak jasan signal da BiH može da pronađe domaća rješenja za svoje probleme. Ja bih želio da političari u BiH shvate da su dijalog i kompromis ključne riječi za boljitak cijele zemlje. Ne možete politiku voditi na način da ako vi nešto dobijete, onaj sa druge strane stola obavezno nešto izgubi. Naprotiv, morate raditi tako da svi dobijete.

Pa sama Evropska unija kojoj BiH teži je zasnovana na dijalogu i kompromisu. Bez toga bi bilo nemoguće bilo šta postići. Zamislite samo kada bi 27 arhitekata gradilo jednu zgradu: svako od njih bi sigurno imao svoj nacrt. Ali, kada bi svako radio isključivo ono što njemu odgovara, ta bi se zgrada

srušila i prije no što bi bila podignuta. To je nešto o čemu svi lideri u BiH treba dobro da razmisle. Ako 27 različitih država može pronaći rješenje koje svima odgovara, ne mislim da je nemoguće u BiH sa tri naroda postići to isto.

Beta: Prema Vašoj procjeni, koji su trenutno najveći problemi koji ne dozvoljavaju napredak BiH ka euroatlantskim integracijama?

Valentin Inzko: Najveći problem je sporost kojom se stvari u BiH rješavaju, čak i kada su u pitanju neke čisto tehničke stvari! Koliko već mjeseci BiH nema čelnog čovjeka Direkcije za evropske integracije, na primjer? Zašto BiH kasni sa štampanjem biometrijskih pasoša? Takvih primjera ima još više. I sve su to nepotrebna odgađanja i gubljenje vremena. Ni jedno pitanje, ni jedan uslov koji BiH mora ispuniti kako bi krenula ka EU neće nestati ako ga ignorišete! Kad tad, ma koliko odgađali i ma koliko ga zaobilazili, on će se pojaviti, zato je bolje raditi odmah.

Beta: Koliko ekonomska kriza može produbiti probleme u BiH i regionu? Smatrate li da je vlast u BiH dala adekvatan odgovor na recesiju? Iako nije Vaš mandat, ali da li ćete možda pokušati da sugerišete rješenja vezana za ekonomiju i finansije?

Valentin Inzko: Sasvim je izvjesno da će svjetska ekonomska kriza imati posljedica i u BiH. Sva predviđanja govore o tome da će kriza pogoditi i istočnu Evropu, iako sa zakašnjenjem. Ako vaši glavni trgovinski partneri i investitori snose posljedice globalne recesije, ne možete očekivati da će uvoziti vašu robu ili investirati u vašoj zemlji u istoj mjeri kao ranije.

Bosanskohercegovačka ekonomija se mora što prije modernizovati i pripremiti za svjetsku tržišnu utakmicu. U BiH ima mnogo neiskorištenih talenata, izvrsnih stručnjaka i van zemlje, koji samo čekaju šansu da svojim snagama i svojim znanjem pomognu u ekonomskom oporavku BiH. Pružite im mogućnost da se vrate uklanjanjem administrativnih i drugih prepreka.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU zacrtao je put. Zakonska rješenja za sve glavne oblasti već

postoje na evropskom nivou, samo ih treba usvojiti i u BiH. Tome treba posvetiti više pažnje. Građani BiH od svojih izabраних predstavnika očekuju da se oni prvenstveno posvete ekonomskom boljitku. Treba govoriti i o političkim i društvenim pitanjima, ali prvo treba ojačati standard građana da ljudi znaju zašto rade.

Beta: Kakvom ocjenjujete činjenicu da političari u Federaciji BiH ne žele da se OHR zatvori, dok političari u RS to žele? Da li je BiH spremna za zatvaranje OHR-a? I da li postoji realna mogućnost novih sukoba ukoliko se OHR zatvori, NATO i EUFOR smanje svoje prisustvo?

Valentin Inzko: Da li je BiH spremna za zatvaranje OHR-a, odlučiće Savjet za implementaciju mira u skladu sa vlastitim procjenama. Ta je odluka u rukama Savjeta za implmentaciju mira, a ne u rukama političara u BiH. Ja mislim da treba prestati sa špekulacijama na tu temu i koncentrisati se na posao koji moramo uraditi.

Mislim da ne postoji realna mogućnost novog sukoba u BiH, nikome više nije do toga. No, međunarodna zajednica pomno prati situaciju i spremna bi bila reagovati. U to ne treba sumnjati. Danas je potrebno da se svi okrenu budućnosti a ne prošlosti koja treba da se poštuje. BiH ima novi prioritet, a to je Evropska unija, jer je to garancija za stabilnost, slobodu kretanja, investicije, blagostanje i normalan život.